

Participatieraad Woerden
p/a Postbus 45 3440 AA Woerden
info@participatieraadwoerden.nl

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
en de leden van de gemeenteraad van Woerden

Ons kenmerk: PR 2022/003

Woerden, 5 april 2022

Betreft: Overdrachtsdocument

Geacht College, geachte leden van de gemeenteraad

Overdrachtsdocument Participatieraad gemeente Woerden

Met dit document wil de Participatieraad gemeente Woerden (PRW) het nieuw te vormen college en de gemeenteraad een aantal adviezen en opmerkingen meegeven over het te voeren beleid in de komende vier jaren in het sociale domein. Daarbij hebben we vooral de Maatschappelijke Agenda (MAG) als uitgangspunt genomen.

Ook is vooraf een aantal kritische kanttekeningen gemaakt met betrekking tot het gevoerde beleid in de afgelopen jaren.

Algemeen

De PRW van de gemeente Woerden is een in 2015 door het College van Burgemeester & Wethouders benoemd onafhankelijk adviesorgaan. De PRW adviseert het College van Burgemeester en Wethouders en de Gemeenteraad gevraagd en ongevraagd over het beleid, de ontwikkelingen en de uitvoering in zorg, jeugd en werk en inkomen, ook wel samengevat met de term het *sociale domein*.

In de afgelopen jaren is door College en Raad, ondanks de coronaperiode, veel opgepakt en in gang gezet waarover wij zowel gevraagd als ongevraagd adviezen hebben uitgebracht.

Hoewel deze adviezen veelal in de raad aan de orde zijn geweest, hebben we helaas ook moeten vaststellen dat het College, naar het oordeel van de PRW, adviezen niet of onvoldoende ter harte heeft genomen. Of werd de PRW pas geïnformeerd nadat de raadsinformatie al geschreven was. Een dergelijke gang van zaken is naar ons oordeel niet in overeenstemming met het doel waarvoor de PRW in het leven is geroepen.

De PRW wil tijdig betrokken worden bij de ontwikkeling van beleid in het sociale domein, advies kunnen uitbrengen en deze adviezen ook terug kunnen vinden in het besluitvormingsproces.

Een punt van zorg betreft de kwaliteit van de beleidscapaciteit van de gemeente in het sociale domein. Te vaak zijn wij de afgelopen jaren geconfronteerd met verloop, het vertrek van beleidsmedewerkers, en de inzet van interim-capaciteit en onderzoeksbureaus. Niet alleen wordt hiermee in de hand gewerkt dat te nadrukkelijk wet- en regelgeving als leidraad wordt gebruikt, maar ook dat er onvoldoende betrokkenheid is bij de uitvoering en praktijk van alledag. Ook wordt er teveel vanuit bestaande kaders gedacht en in te beperkte mate vanuit de burger en/of de samenleving. Daadwerkelijke betrokkenheid van de gemeente bij bijvoorbeeld het voorliggend veld is van groot belang bij het te voeren beleid in het sociale domein.

Het bieden van ruimte aan beleidsmedewerkers van de gemeentelijke organisatie om integraal en buiten reguliere beleidskaders te kunnen werken zou de effectiviteit en totstandkoming van beleid, maar ook de continuïteit in de personele bezetting binnen de gemeente ten goede komen.

De MAG

De MAG geeft een gestructureerde visie op hoe de gemeente aan de slag wil in het sociaal domein. Het is goed dat doelen, evaluatiemomenten, hoe te monitoren, verantwoording, etc. worden benoemd.

De PRW is er voorstander van dat de Maatschappelijke Agenda ook na 2022 door het nieuwe College wordt voorgezet, waarbij het naar onze mening raadzaam is om de te behalen doelen met de bijbehorende tijdsplanningen smarter te beschrijven.

MAG, veranderopgave 1

➤ Casemanagement

Casemanagement is een werkwijze die kan voorkomen dat (kwetsbare) mensen verloren raken tussen loketten in de hulpverlening. Een belangrijk instrument voor integraal werken. De positionering van casemanagement is in ontwikkeling.

Het is van belang dat casemanagement onderdeel blijft van de hulpverlening, buiten de gemeentelijke context, waarbij afbakening van casemanagement versus hulpverlening aanscherping verdient.

➤ Versterking voorliggend veld

Het vrijwilligersveld is de afgelopen jaren door de gemeente actief benaderd. Echter, de jaarlijkse subsidietoekenning is in 2021 (voor 2022) niet vlekkeloos verlopen. In het veld klinken ook positieve geluiden over de samenwerking met de gemeente, echter de strikt zakelijke aanpak heeft ook (ongewenste) slachtoffers gemaakt.

Wij adviseren het nieuwe college op korte termijn de volgende onderwerpen concreet te maken:

- *Toekomstige samenwerking versterken door gezamenlijk met alle stakeholders te evalueren en te leren van het doorlopende proces,*
- *Het maken van afspraken over de inhoudelijke verwachtingen van de gemeente in relatie tot de MAG en de daaraan gekoppelde professionele ruimte van betrokken organisaties. Verderop wordt nader toegelicht wat wordt verstaan onder deze professionele ruimte,*

- *Het weer verbinden van gesubsidieerde, niet-gesubsidieerde organisaties en gemeente en het oplossen van de ruis die is ontstaan,*
- *Al in 2022 helderheid te creëren over de toekomst van Woerden Wijzer en de samenwerking met Kwadraad en anderen,*
- *Het herstellen van de positieve effecten van de samenwerking van de gemeente met de overkoepelende organisatie (NIO) en Hart voor Woerden.*

➤ *Inkoop*

Al eerder brachten wij een advies uit over de systematiek welke ondermeer is toegepast bij de inkoop van Zorg en Jeugdhulp. De ambitie van het college op het gebied van inkoop was de vernieuwing en verbetering van de inkoop in brede zin, gericht op:

1. efficiënte en effectieve zorg en ondersteuning voor onze inwoners;
2. grip op kwaliteit, kosten en strategisch partnerschap;
3. oog voor innovatie en beperkte administratieve lasten.

De door de samenwerkende gemeenten gekozen systematiek van inkoop ‘Open House’ laat inwoners “vrij” in hun keuze voor een aanbieder die levert tegen vooraf vastgestelde tarieven en voorwaarden, maar geeft naar ons oordeel gemeenten (nog) onvoldoende regie om te kunnen sturen op kwaliteit en prestatie.

Ons advies is een aanbestedingstechniek toe te passen waarbij gemeenten en/of de regio daadwerkelijk de mogelijkheid hebben de regie te nemen en te sturen op kwaliteit, prijs en prestatie.

MAG, veranderopgave 2.

➤ *Werk en inkomen*

Armoedebeleid

Een onderwerp dat structureel op de agenda staat en waarover gesprekken met de gemeente moeizaam zijn. Het armoedebeleid heeft in de collegeperiode 2018-2022 niet de aandacht gehad die het verdient, ondanks de focus van Rutte III hierop. Waar vele gemeenten actief zochten naar nieuwe ingangen en faciliteiten creëerden om de armoede te verlichten, bleef het in Woerden zeer stil. Intern is onvoldoende geïnvesteerd om het armoedebeleid een boost te geven. Er is helaas nog steeds onvoldoende zicht op de omvang van de doelgroep en men blijft te reactief.

Al enkele jaren adviseren wij om het armoedebeleid structureel anders op te pakken, onze brief van eind januari 2022 spreekt in deze voor zich. Dit onderwerp dient hoog op de agenda te staan in de komende jaren, omdat het hier een grote groep kwetsbare inwoners betreft.

Ferm Werk

We kunnen constateren dat Ferm Werk de afgelopen jaren progressie heeft gemaakt. Met het implementeren van een monitor die de feiten en cijfers bijhoudt, komt er steeds beter zicht op de werkzaamheden en de resultaten van Ferm Werk en kunnen adviezen gericht worden op zaken waar bijsturing gewenst is. De vooruitgang betreft een ‘menselijker gezicht’ naar de inwoners toe, goede afhandeling van inkomensvragen en de activering van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Wel zijn er enkele kanttekeningen te maken:

De aansturing van Ferm Werk zoals deze nu is vormgegeven (4 gemeenten zijn betrokken bij de besturing van Ferm Werk) blijft in onze ogen een onwerkbaar constructie, waardoor de bestuurbaarheid onnodig wordt bemoeilijkt. De samenwerking met Woerden Wijzer op dit gebied draagt daar niet aan bij. Het resultaat is dat er onvoldoende duidelijkheid is over verantwoordelijkheden, waardoor bij de uitvoering van het beleid binnen het domein van Werk & Inkomen de effectiviteit en de kwaliteit worden beperkt.

Wij adviseren het college binnen dit domein nadrukkelijk de cliënt centraal te stellen en daar de integrale dienstverlening transparant om heen te organiseren.

Schuldhelpverlening

De nieuwe aanpak onder de wet “vroeg signalering” heeft resultaat.
Echter deze wordt nog op te kleine schaal ingezet en verdient uitbreiding.

Nieuwe Wet Inburgering

We moeten vaststellen dat de PRW op dit dossier niet tijdig om advies is gevraagd, waardoor onze adviezen helaas niet zijn meegenomen. Helderheid over de implementatie van de leerbaarheidstoets en de expertise die aanwezig is voor de vaststelling van het Plan Inburgering en Participatie (PIP) is urgent. De koppeling met de jeugdwet en de WMO is nog onvoldoende gewaarborgd.

De implementatie van deze wet lijkt traag te verlopen en de implementatie wordt afgestemd op het moment dat de eerste inburgeraars aangemeld worden. Naar verwachting ergens in de tweede helft van 2022. Helaas moeten we constateren dat de ervaringen en de bestaande ketensamenwerking van eerdere inburgering van Statushouders is verdampt.

Wij adviseren het college nadrukkelijk haar (regie) verantwoordelijkheid te nemen en ook alle ketenpartners uit het voorliggend veld constructief te blijven betrekken bij het vernieuwde inburgeringsproces van nieuwe statushouders.

MAG, veranderopgave 3.

➤ *Sociaal werken in de wijk*

De PRW is van mening dat het vergroten van de leefbaarheid in wijken en dorpen van de gemeente Woerden en (het versterken van de lokale netwerken zodat er) lokale ondersteuning en betrokkenheid van inwoners (ontstaat) van groot belang is. Ontmoeting, verbinding tussen inwoners, vrijwilligers en professionals in wijk en dorp en samendoen moeten centraal staan.

De MAG 2019-2022 zegt dat in 7 wijken of buurten en dorpen van Woerden er “Huizen van Woerden” komen waar welzijn, zorg en ondersteuning samen komen en inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Met inzet van buurtverbinders die ondersteunen en verbinden. Tot nog toe zijn er 4 voorzieningen t.w. in het Schilderskwartier (De Plint), in het Centrum (huiskamer in de bibliotheek) en het dorps huis in Harmelen en het Molukse wijkcentrum in Molenvliet (Sinar Maluku). En een viertal buurtverbinders (1 voor Schilderskwartier en Binnenstad, 1 voor Harmelen, 1 voor Molenvliet en 1 voor Zegveld).

Wij menen dat snel werk moet worden gemaakt van de verdere ontwikkelingen van de huizen van Woerden in alle wijken en dorpen en uitbreiding van het aantal buurtverbinders.

MAG, veranderopgave 4.

➤ *Wonen met zorg*

Als PRW constateerden wij al eerder dat, als gevolg van een opeenstapeling van ontwikkelingen, het wijk verbindend werken en huisvesten in de Woerdense kernen en wijken naar ons gevoel steeds meer aandacht behoeft, meer dan voorheen.

- Voor nieuwe instroom van cliënten beschermd wonen geldt, vanwege gewijzigde regelgeving, dat er meer in de plaats van herkomst moet worden gerealiseerd. Dit heeft tevens gevolgen voor de regionale uitstroom. Deze cliënten worden in toenemende mate in woonvoorzieningen in de wijken ondergebracht.
- De wijken en kernen en wooncomplexen binnen de gemeente Woerden vertonen nog een onevenwichtige verhouding als het gaat om het percentage sociale huurwoningen (Woonvisie). Ook is er zorg omtrent het absolute aantal woningen, gegeven de beperkte beschikbaarheid, de lange wachttijden en de inspanningen die gemeenten moeten doen om statushouders te vestigen.
- De verpleeghuisplaatsen voor ouderen in de gemeente Woerden zijn voorbehouden aan de categorie ouderen met het hoogste zorg-zwaartepakket (ZZP 6-9). De overige ouderen zullen zo lang mogelijk thuis moeten blijven wonen, al dan niet met extra ondersteuning. Hierbij ligt toenemende vereenzaming op de loer.
- Landelijk valt er een toename te constateren van het aantal mensen dat verward gedrag vertoont. Vooral nog lijkt dit een gevolg te zijn van wachtlijsten en de ambulantisering van de zorg voor mensen met psychische aandoeningen.

Kort samengevat betreffen onze zorgen nog steeds de hoge concentratie bijzondere doelgroepen in bepaalde wijken en wooncomplexen, het lage percentage sociale huurwoningen en uiteraard ook de beschikbaarheid van woningen. Al deze ontwikkelingen dragen eraan bij dat naar onze verwachting de druk op het sociaal werken in de wijk en de inzet van het voorliggend veld zal toenemen.

Het creëren van meer en solide sociale vangnetten in de kernen en wijken van de gemeente is essentieel om het toenemende aantal burgers dat meer dan voorheen in de knel dreigt te komen te kunnen ondersteunen.

MAG, veranderopgave 5.

➤ *Maatschappelijke ondersteuning en betrokkenheid*

Aansluiten op de leefwereld van de mensen is een belangrijk doel. Het benutten van ervaringsdeskundigheid is daartoe uitermate geschikt. Tot nu toe is dit geen specifiek aandachtspunt van gemeentelijk sociaal beleid, eigenlijk een gemiste kans. Dit verdient meer aandacht.

MAG, going concern en projecten Sociaal Domein

➤ *Groei, ontwikkeling en leren*

Met betrekking tot de doelgroep "jeugd" zijn wij van mening dat er meer ingezet kan worden op preventieve zaken.

Wanneer kinderen vanaf het allerprilste begin de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben en ze gebruik kunnen maken van voorzieningen die hen in staat stellen overal aan mee te kunnen doen, dan zal dat op de langere termijn voor de genoemde normalisatie zorgen.

Versterking Integraliteit

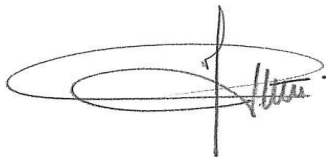
Nog te vaak wordt ook binnen het domein “jeugd” te veel vanuit eilandjes gedacht en gehandeld bv vanuit scholen en praktijkondersteuners huisartsen (POH’s). We vinden het essentieel dat ook hier een integrale aanpak komt ook voor moeilijkere doelgroepen. Een voorbeeld van samenhang tussen de Jeugdwet en de Participatiewet is het project Jongeren Onderwijs Werkt (JOW) en Jongeren in participatie (JIP). Deze projecten zijn helaas een stille dood gestorven. Naar onze mening moeten ze versneld weer geactiveerd worden.

Nog beter aansluiten bij leefwereld en ervaringen inwoners (inzet ervaringsdeskundigheid)

Dit is wat ons betreft een cruciaal punt.

Wij vinden het belangrijk dat de gemeente jongerenparticipatie structureel gaat inzetten om ook hen te betrekken bij het Woerdens beleid wat hen aangaat. Als PRW willen we daar ook zeker een rol in spelen, maar daadwerkelijk zinvolle jongerenparticipatie kan alleen als het volledig is ingebed in de organisatie. Dat vraagt iets van het nieuwe college. Vanuit de PRW denken wij hierover graag met het nieuwe college mee.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a vertical line, positioned to the left of the typed name.

Rob Kotvis

Voorzitter Participatieraad gemeente Woerden